

Uudistetut omaishoidon teesit: Emme selviydy ilman omaishoittoa

25-vuotisjuhlavuotensa kunniaksi Omaishoitajat ja läheiset -liitto päivitti omaishoidon teesit yhdessä paikallisyhdistystensä kanssa.

Teesejä avaavien sarjakuvien puhekuplissa on käytetty omaishoitajien repliikkejä omaishoitajalomien yksinäisyyskyselyn vastauksista ja antologioista. Sitaattien pohjalta sarjakuvat on piirtänyt kuvittaja-graafikko Janne Markkanen.

Omaishoidon teesit

TEESI 1 Omaishoittoa on arvostettava

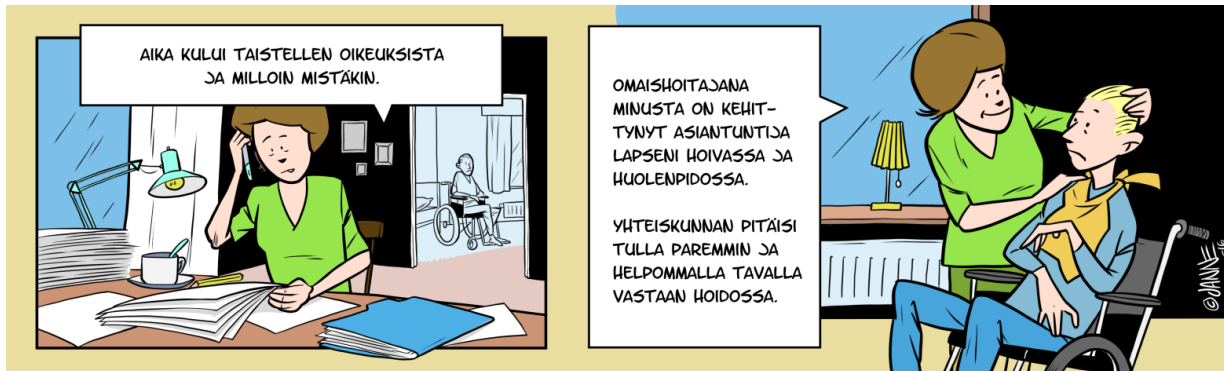
- Emme selviydy ilman omaishoittoa.
- Omaishoitajia on kohdeltava yhdenvertaisesti.
- Omaishoitajien osaamista ja asiantuntemusta on arvostettava.

Omaishoitajat tekevät inhimillisestä, yhteiskunnallisesta ja taloudellisesta näkökulmasta tarkastellen mittaamattoman arvokasta työtä. Yhteiskunta säästää omaishoidon avulla miljardeja euroja vuosittain. Omaishoitajien arvostamista tulee osoittaa käyttämällä syntyneitä säästöjä heidän tukemiseensa. Omaishoito perustuu läheiseen ihmissuhteeseen, mutta se ei poista yhteiskunnan velvoitetta tukea omaishoitotilanteessa eläviä.

Omaishoitajia on kohdeltava keskenään ja muiden kanssa tasavertaisina kansalaisina.

Omaishoitajan kokemusasiantuntijuus omaishoitotilanteessa on huomioitava. Omaishoitajaa on kohdeltava sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten yhteistyökumppanina. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten koulutukseen tulee sisällyttää tietoa omaishoidosta.

Omaishoidon arvostus on osoitettava turvaamalla omaishoitoperheille riittävä taloudellinen, tiedollinen, henkinen, sosiaalinen ja muu arjen tarpeisiin vastaava tuki.

Lähellä ja tukena

TEESI 2 Omaishoitotilanteet on tunnistettava

- Omaishoidon laajuus ja monimuotoisuus on huomioitava lainsäädännössä ja palvelujärjestelmässä.
- Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten on osattava tunnistaa omaishoitotilanne sekä omaishoidon mahdollisuudet ja rajat.
- Perheitä on tuettava tunnistamaan omaishoitotilanne sekä tuen ja palveluiden tarve.

Jokainen omaishoitotilanne on erilainen. Palvelut ja tukitoimet tulee suunnitella niin, että ne vastaavat omaishoitoperheen todellisia tarpeita.

Palvelujen järjestämistä vastuussa olevan tahon on jaettava tietoa omaishoidosta. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilla tulee olla tietoa ja valmiuksia erilaisten omaishoitotilanteiden tunnistamiseen sekä perheiden kohtaamiseen, neuvomiseen ja ohjaamiseen. Omaishoitoperheille on kerrottava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tuen ja palveluiden vaihtoehtoista.

TEESI 3 Omaishoitoperheen oikeusturvaa on vahvistettava

- Omaishoitoperheen tulee saada tukea ja palvelut laissa säädetyllä tavalla.
- Omaishoitoperheellä on oltava mahdollisuus vaikuttaa palveluiden sisältöön.
- Omaishoitoperheen hyvinvoinnista on huolehdittava.

Toimiva palvelukokonaisuus tukee omaishoitoperheen arjessa selviytymistä ja hyvinvointia. Tämä edellyttää, että palvelujärjestelmä mahdollistaa yhteistyön eri toimijoiden kesken ja että omaishoitoperheitä kuullaan ja että ne voivat osallistua palvelukokonaisuutensa suunnitteluun.

Omaishoitotilanteessa joudutaan kohtaamaan uusia asioita ja tekemään vaikeita päätöksiä. Joskus voi olla vaikea ottaa apua vastaan ja palvelujärjestelmän monimutkaisuus voi herättää avuttomuutta. Omaishoitoperheille on tarjottava sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden rinnalla tietoa, ohjausta, koulutusta, vertaistukea, valmennusta ja kuntoutusta oikeaan aikaan ja oikealla tavalla.

TEESI 4 Omaishoitajalla on oltava oikeus omaan aikaan ja ansiotyöhön

- Omaishoitajalla on oltava mahdollisuus vapaaseen ja omaishoidosta irtautumiseen.
- Omaishoitajalla on oltava mahdollisuus osallistumiseen.
- Omaishoitajalla on oltava mahdollisuus käydä ansiotyössä.

Omaishoitajalle irrottautuminen omaishoidosta on usein haasteellista. Vapaan välttämättömyyden tunnistaminen ja tilapäishoidon käytännön järjestelyt eivät aina ole helppoja. Omaishoitoperheille on oltava tarjolla riittävästi ja sopivia palveluja omaishoitajan vapaan mahdollistamiseksi.

Osallistumisen mahdollisuudet on turvattava. Esimerkiksi toisten omaishoitajien tapaaminen ja harrastukset ovat tärkeitä jaksamiselle. Joskus myös pelkkä jouten olo lisää hyvinvointia.

Ansiotyö on toimeentulon lähde, mutta se tarjoaa myös taun omaishoitajuudesta, mahdollistaa sosiaaliset kontaktit ja antaa mahdollisuuden itsensä kehittämiseen. Työssäkäynti tukee omaishoitajan hyvinvointia, kun työn ja omaishoidon yhteensovittamisen osa-alueet ovat kunnossa. Omaishoidon ja ansiotyön yhteensovittaminen edellyttää joustavia käytäntöjä sekä työnantajan ja työyhteisön omaishoitomyönteistä asennetta.

TEESI 5 Omaishoitosuhte on ihmissuhde

- Hoitosuhteessa pitää olla tilaa myös ihmissuhteelle.
- Omaishoito ei saa olla ainoa vaihtoehto.
- Omaishoidosta on oltava oikeus luopua.

Omaishoito on osa elämää. Omaishoitotilanteessa ollaan ensisijaisesti esimerkiksi vanhempia, puolisoita ja lapsia. Omaishoito vaikuttaa koko perheeseen.

Omaishoitotilanteissa perheille tulee tarjota tietoa erilaisista hoivan vaihtoehtoista ja tukimuodoista. Omaishoito ei saa olla itsestäänselvyys eikä se saa edellyttää uhrautumista. Omaishoitajalle ja hoidettavalle on turvattava mahdollisuus luopua omaishoidosta. Näissä tilanteissa perhettä on tuettava.

